

OPDRACHT EXPERTGROEP NV-RECHT

I INLEIDING

1. In het coalitieakkoord is de ambitie opgenomen het ondernemingsklimaat van bedrijven te verbeteren. Deze ambitie volgt een reeks aan oproepen en toezeggingen op dat vlak. Zo hebben verschillende voorgangers van de huidige Minister voor Rechtsbescherming in parlementaire stukken aangekondigd dat het ondernemingsrecht wordt gemoderniseerd en zijn er moties van de Tweede Kamer die oproepen tot onderzoek naar onderwerpen op ondernemingsrechtelijk terrein.

2. Het huidige NV-recht bevat formele beperkingen en beperkt mogelijkheden voor de gebruikers van deze rechtsvorm die voor een deel niet langer noodzakelijk zijn. Zij belemmeren de praktijk onnodig en dragen niet bij aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Beoogd wordt het NV-recht flexibeler te maken en beter te laten aansluiten bij de praktijk. Ontwikkelingen zoals digitalisering en de toenemende aandacht voor de plaats van de onderneming in de maatschappij, nopen tot analyse en herijking van het huidige NV-recht. In het licht van de ambitie, toezeggingen en oproepen tot onderzoek is besloten verder onderzoek te doen naar onderwerpen die mogelijk aanpassing behoeven.

3. Eerder is succesvol samengewerkt met een groep experts op het terrein van het NV-recht, afkomstig uit de wetenschap en praktijk, om oplossingen voor geconstateerde knelpunten en ideeën voor verdere verbetering van het ondernemersrecht in kaart te brengen. Samenwerking met het merendeel van deze groep wordt voortgezet.

II MODERNISERING NV-RECHT

4. Een goed functionerend ondernemingsrecht draagt bij aan de economische ontwikkeling van Nederland, door te voorzien in duidelijke juridische kaders waarbinnen ondernemingen efficiënt opgericht en gedreven kunnen worden. Door ons ondernemingsrecht *up to date* te houden, behouden we onze goede concurrentiepositie in de wereld. Ook burgers profiteren hiervan, door meer werkgelegenheid, de vestiging van innovatieve bedrijven en lagere prijzen voor goederen en diensten. Daarbij is het van belang dat ondernemingen worden gestimuleerd zich te richten op de lange termijn. Daarom is het noodzakelijk ons ondernemingsrecht periodiek tegen het licht te houden, knelpunten weg te nemen en verbeteringen door te voeren.

5. Er zijn – naast de eerdergenoemde ambities uit het coalitieakkoord – verschillende concrete redenen om te komen tot verdere modernisering van het ondernemingsrecht.

a. Verbeteren ondernemersklimaat en eerdere aankondiging modernisering

6. In 2016 is door de toenmalige Minister van Veiligheid en Justitie aan de Tweede Kamer aangekondigd de modernisering van het NV-recht ter hand te nemen.¹ Aanleiding daartoe was de in de praktijk gevoelde behoefte om het recht voor NV's waar mogelijk te vereenvoudigen en te flexibiliseren, door bijvoorbeeld het laten vervallen van onnodige formaliteiten. Ook leiden sommige NV-bepalingen tot rechtsonzekerheid. Denk aan het toekennen van stemrecht aan de pandhouder. Meer duidelijkheid over zijn positie komt de financieringsbehoefte van NV's ten goede.

7. Eerder is dit al succesvol gedaan voor het BV-recht. De modernisering van het BV-recht is in de maatschappij goed gevallen, wat onder meer blijkt uit een verdere toename van het aantal BV's. Ook zijn er niet veel rechterlijke procedures gevoerd over de invulling en uitleg van de destijds aangepaste wettelijke bepalingen voor de BV die meer flexibiliteit voor de gebruiker bieden. Met aanpassing van het NV-recht wordt bovendien de consistentie tussen NV en BV gewaarborgd. De lijn van uniformering van rechtspersonen – die tevens zichtbaar is in de per 1 juli 2021 in werking getreden Wet bestuur en toezicht rechtspersonen – wordt doorgetrokken, overigens zonder de specifieke kenmerken en functies van de onderscheiden rechtspersonen uit het oog te verliezen.

8. Doel is om het makkelijker en goedkoper te maken een NV op te richten en te gebruiken. Hiermee wordt het NV-recht eenvoudiger en begrijpelijker, net als het BV-recht. Dit traject is al enige tijd geleden aangevangen. Aanvankelijk is het meegenomen in het kader van het thans afgeronde traject 'Wetsvoorstel evenwichtiger man-vrouw verdeling in bestuur en raad van commissarissen', maar het is er uiteindelijk uitgehaald. De samenhang met het onderdeel van, kort gezegd, het 'quotum' ontbrak en de praktijk wilde meer ambitieuze wijzigingen.

b. Moties Tweede Kamer

9. De Tweede Kamer heeft in 2020 twee moties aangenomen, beide van het lid Nijboer (PvdA):

¹ Zie Kamerstukken II 2016-17, 29 752 nr. 9.

(1) De motie bestuurdersbeloningen bij fusies of overnamen:²
*verzoekt het kabinet, de mogelijkheden te verkennen om de financiële prikkels voor bestuurders om in te stemmen met fusies of overnames opnieuw te beperken.*³

En

(2) De motie loyaliteitsaandelen en kwartaalrapportages:⁴
*verzoekt het kabinet, voorstellen te doen om kwartaalrapportages te ontmoedigen en loyaliteitsaandelen te stimuleren.*⁵

Op het onderdeel kwartaalrapportages is de Kamer reeds geïnformeerd dat geen verdere actie wordt ondernomen.

10. Ter uitvoering van deze moties is in 2021 aan een groep van experts uit wetenschap en praktijk om advies gevraagd.⁶ Kort gezegd is de uitkomst dat de onderwerpen verder onderzocht moeten worden. Daarnaast wenst de AFM aanpassing van regels over stemmen, kapitaal, zeggenschap en kapitaalbelang in beursgenoteerde BV's. Bij brief van 14 april 2022 aan de Tweede Kamer heeft de Minister van Financiën aangegeven dat dit door de AFM benoemd 'knelpunt' past in het "modernisering van het NV-recht"-traject.⁷

c. Signalen vanuit de praktijk en wetenschap

11. Vanuit de praktijk en wetenschap klinkt regelmatig de roep om modernisering van het ondernemingsrecht. De artikelen van het NV-recht worden als star, archaisch en (daarmee) onnodig belastend ervaren. Naast de roep om meer flexibiliteit en het weghalen van onnodige formaliteiten, wordt gevraagd om allerlei onduidelijkheden en foutjes die zijn geslopen in de regels in Boek 2 BW die gaan over jaarrekeningen, op te lossen.

12. Ook wordt in de praktijk en wetenschap aandacht besteed aan de plaats van de onderneming in onze maatschappij en de vraag of ons ondernemingsrecht baat zou hebben bij een aantal principes waaraan het ondernemingsrecht getoetst kan worden of die een radar kunnen vormen bij de toepassing daarvan.

2 Gesteund door: SP, PvdA, GroenLinks, de PvdD, DENK, 50PLUS, Van Kooten-Arissen, D66, CDA, ChristenUnie en PVV.

3 Kamerstukken II 2020-21, 35 367, nr. 16.

4 Gesteund door: SP, PvdA, GroenLinks, de PvdD, DENK, 50PLUS, Van Kooten-Arissen, het CDA, de ChristenUnie en de PVV.

5 Kamerstukken II 2020-21, 35 367, nr. 17.

6 Brief 14 juni 2021, kenmerk 3363892, Uitvoering moties Nijboer en motie Sneller/Slootweg op het terrein van het ondernemingsrecht.

7 Kamerstukken II 2021-22, 32 545, nr. 166, p. 6.

13. Tot slot staat de modernisering van het ondernemingsrecht andere Europese landen niet stil. Zo heeft België onlangs een grote moderniseringsoperatie afgerond van haar Wetboek van Vennootschappen en kennen bijvoorbeeld Frankrijk en Italië een wettelijke regeling voor loyaliteitsaandelen. De modernisering van het NV-recht sluit dus aan bij de ontwikkelingen in andere Europese landen. Een vergelijking met het recht van genoemde landen geeft inspiratie voor te maken keuzes. Er is te leren van de motieven die ten grondslag liggen aan de Belgische wijzigingen of de bestaande loyaliteitsregelingen. Mogelijk gelden de motieven ook voor het Nederlandse NV-recht.

III UITVOERING EN PLANNING; GROEP VAN EXPERTS

14. Eerder is – ook op de hiervoor genoemde onderwerpen - succesvol gewerkt met een expertgroep, onder gezamenlijk voorzitterschap van prof. mr. Claartje Bulten en prof. mr. Martin van Olffen. Naast hoogleraren namen aan deze expertgroep belangrijke stakeholders deel (VNO-NCW, Vereniging voor Effecten Uitgevende Ondernemingen, Vereniging voor Effectenbezitters en Eumedion (stichting van institutionele beleggers, zoals pensioenfondsen)). De expertgroep was technisch-inhoudelijk van aard, die goed in staat bleek te kijken naar uitvoerbaarheid, effectiviteit en draagvlak voor plannen in de praktijk. Deze ervaringen bieden een goede basis voor een samenwerking om tot concrete oplossingsrichtingen te komen. Claartje Bulten en Martin van Olffen zijn wederom bereid om als voorzitter te fungeren.

15. De groep van experts zal bezien of en hoe de bepalingen van het NV-recht gemoderniseerd kunnen worden. De groep signaleert knelpunten en lacunes en beveelt hiervoor concrete oplossingsrichtingen aan. Ten eerste kan het BV-recht – dat in 2013 succesvol is gemoderniseerd als voorbeeld dienen. Voorts kunnen praktijkervaringen, maar ook literatuur en jurisprudentie behulpzaam zijn. De eisen van de moderne tijd (zoals de voortschrijdende digitalisering en de rol van de vennootschap in de maatschappij) spelen tevens een belangrijke rol. Soms ligt een vergelijking met vennootschappen van het NV-type uit buitenlandse rechtsstelsels voor de hand. Indien nodig kan het advies van de groep van experts dienen als uitgangspunt voor concrete wetswijziging. De expertgroep dient steeds de uitvoerbaarheid en de mogelijk voorzienbare gevolgen (zoals een aanpassing van het Handelsregister) te vermelden.

16. De groep van experts brengt schriftelijk advies uit aan de Minister voor Rechtsbescherming. Voor sommige onderwerpen kan het opportuun zijn

versneld een deeladvies uit te brengen, om zo een eventueel wetgevingstraject niet nodeloos te vertragen.

IV ONDERWERPEN

17. De groep van deskundigen dient in ieder geval aandacht te schenken aan de hieronder opgesomde thema's. Deze komen voort uit moties van de Tweede Kamer, een eerder consultatietraject over aanpassingen in het NV-recht, en een notitie van een expertgroep. De expertgroep start met de mogelijke invoering van loyaliteits aandelen. De groep beziet zelf of onderwerpen (alvast) simultaan onderzocht kunnen worden. Iedere zes maanden brengt de expertgroep een voortgangsrapportage uit; waar mogelijk vergezeld van een rapport of advies op een of meer deelterreinen.

- (1) De verhouding tussen vennootschappen met en zonder beursnotering (inclusief SPAC's, beurs-BV's en NV's/BV's met een beursnotering (uitsluitend) in het buitenland)
- (2) Grondslagen principes van en voor het ondernemingsrecht
- (3) Een mogelijke invoering van loyaliteits aandelen (motie TK)
- (4) Mogelijkheden voor aanpassingen van bestuursbeloningen bij fusies en overnames (inclusief de eventuele rol van de aandeelhoudersvergadering) (Motie TK)
- (5) Kapitaal en vermogen, waaronder kapitaalbescherming, blokkeringsregeling (Flex-BV als voorbeeld)
- (6) Variabel stemrecht en winstrecht voor aandeelhouders (Flex-BV als voorbeeld)
- (7) Flexibele verdeling van bevoegdheden voor aandeelhouders (Flex-BV als voorbeeld)
- (8) Grensoverschrijdende herstructurering (mede n.a.v. implementatie Europese Richtlijn)

V SAMENSTELLING EXPERTGROEP

17. De leden van de groep doen aanbevelingen op grond van hun deskundigheid. Gelet op een van de doelen van de Modernisering van het NV-recht, is ervoor gekozen om de groep samen te stellen met deskundigen die mede een achtergrond in de praktijk hebben, bijvoorbeeld als advocaat, bedrijfsjurist of notaris. Om voldoende draagvlak te creëren is ervoor gekozen tevens vertegenwoordigers van belangenorganisaties uit te nodigen om in de groep van deskundigen zitting te nemen. Het staat de groep vrij om in gesprek te gaan met andere deskundigen, belangenbehartigers en relevante

stakeholders. Suggestie is om in ieder geval een keer met de voorzitter van de Monitoring Commissie Corporate Governance te spreken. Deelname aan de expertgroep is onbezoldigd.